

Rehellinen työ opettaa

- Isäni osti minulle kirveen 61 vuotta sitten. Siitä asti olen ollut koko lailla tiiviisti metsän kanssa tekemisissä. Nuorena olin 11 vuotta yhtiöllä metsurina, mutta polvien pettäminen pakotti minut koneyrittäjäksi, muistelee Rautavaaralla asuva **Tapani Lievonen** työuransa alkutaivalta.

Metsäkoneyrittäjänä Lievonen ehti olla yli 35 vuotta. Parhaimmillaan kuskeja oli töissä kuusi, kun kahdella ketjulla painettiin kahta vuoroa. Tapani muistelee, kuinka metsäyhtiön miehet rohkaisivat ja osin patistelivatkin laajentamaan yritystoimintaa. Kahdella ketjulla ei kuulemma tultaisi pysymään kehityksen kelkassa mukana.

Ydinosaaminen kunniaan

- Päätin silloin, ettei minua narrata sellaiseen mukaan. Kun yritys laajenee, niin mistä saa varmat ja työhönsä sitoutuneet työntekijät? Isossa yrityksessä tulisi muitakin ongelmia, eikä itse yrittäjällä olisi yön päivän rauhaa. ”Suutari pysyköön lestissään” totesin, sillä minun osaamiseni riittää kahden ketjun pyörittämiseen, Tapani tunnustaa.

Varsin pian Lievonen huomasi, että kahdella ketjullakin yrittäjä pysyi leivässä. Oman kunnan alueella toimintaa oli helpompi hallita ja kaikki työntekijätkin olivat tuttuja entuudestaan.

Ensimmäisen metsäkoneensa, Ponssen PAZin Lievonen hankki kimpassa Einar Vidgrenin kanssa. Tapani muistelee, että Einarilla olisi parhaimmillaan ollut 23 niin sanottua kimpakonetta yrittäjien kanssa. Tilitykset menivät pankkiin kahdelle tilille. Toiselle 40 prosenttia, josta hoidettiin lyhennys ja koronmaksu. 60 prosenttia talletettiin käyttötilille, mistä maksettiin koneen kulut. Jos tälle tilille kuun lopussa jotain jäi, niin se pantiin Einarin kanssa puoliksi.

Lievonen pitää järjestelmää erittäin toimivana, sillä metsäkoneala oli siihen aikaan sen verran uutta ettei pankkirahoitusta siihen niin helpolla saanut. Sitten pankit rupesivat oikein tyrkyttämään rahaa koneinvestointeihin. Korkeat korot ja isot lainat osoittautuivat joillekin yrittäjille tuhoisaksi yhdistelmäksi. Tämän päivän kohtuullisen tiukkaa konerahoituksen järjestelmää Lievonen pitää asiallisena kaikkien kannalta. Yrittäjän taustat ja maksukäyttäytyminen tutkitaan huolella, jotta molemminpuolisilta pettymyksiltä vältyttäisiin.

Alkuun koneet hankittiin käytettyinä ja niissä riitti remonttia. Koneita meni vaihtoon melko tiheään tahtiin. Vuodesta 1996 alkaen yritykseen alettiin hankkia ainoastaan uusia koneita, joiden ostoon tarvittava raha oli tienattu. Remontit loppuivat sen jälkeen lähes tyystin. Uutena hankittujen koneiden vaihdon hetki tuli 3-4 vuoden päästä, kun mittarissa oli noin 15 000 tuntia.

Huolto hallinnassa

Lievonen kertoo pitäneensä koneistaan erittäin hyvää huolta. Kaikki huollot tehtiin täsmällisesti annettujen ohjeiden mukaan ja taatusti ajallaan. Tällä menetelmällä työ metsässä sujui ongelmitta ja toisaalta koneista sai vaihdossa kohtuullisen hyvityksen.

- ”Terävä on taitavan työkalu, varsin tylsä tyhmän miehen” -sanonta pitää hyvin paikkansa. Kun itse on mukana tekemässä konetyötä, niin ymmärtää koneiden kunnan tärkeyden, selventää Tapani.

Hyväkuntoisella kalustolla työturvallisuuskin pysyi kunnossa. Tapani Lievonen ei muista yhtään sattunutta työtapaturmaa tai vahinkoa sen kummemmin itselleen kuin henkilökunnalleen koko yrittäjyytensä aikana. Samalla hän ihmettelee nykyistä koulutus- ja pätevyysvaatimusten tehtaailua. Monipuolista työtä tekevälle ihmiselle tulee jatkuvasti turhan tuntuisia pakollisia direktiivikoulutuksia vastaan. Kurssi maksaa, palkka juoksee ja kone seisoo tuottamattomana kurssipäivän. Koulutuksen tarvetta Tapani Lievonen ei kiistä, mutta sen on tultava todelliseen tarpeeseen kaavamaisuuden sijaan. Kuorma-auton kuljettamisen uudet vaatimukset mietittyvät niin ikään. Kun

haluaa rekkakuskiksi, niin taskussa pitää olla koko lailla tasan 10 000 euroa, jotta saisi kortit ja luvat kaiken tavaran kускаamiseen. Se panee miettimään, kenellä nuorella tähän on varaa.

Muutosten vuodet

Lievosen yrittäjäuran aikana puunkorjuuseen tuli koko ajan muutoksia. Konekuutiointiin siirtyminen oli hänen mukaansa yksi parhaimmista parannuksista. Tätä ennen metsäteollisuudelle meni käsittämättömän paljon puuta ilmaiseksi. Lievonen piti kahdeksan kuukautta mittalaitetta koneessaan salaa. Loppujen lopuksi osoittautui, että konemitalla saatiin reilun kymmenen prosenttia enemmän puuta verrattuna tienvarsimittaukseen.

- Pystyihän siinä metsäyhtiöllä olemaan ihmisiä töissä jos minkälaisella nimikkeellä, kun saivat joka kymmenennen motin ilmaiseksi, sanoo Tapani Lievonen vieläkin hieman harmistuneena.

Lievonen muistaa, etteivät muutokset aina tuoneet pelkkää hyvää. Enso pakotti yrittäjät 1990-luvun lopulla vaihtamaan koneisiinsa bioöljyt ja se maksoi yrittäjille melkoisen summan. Lievonenkin vaihtoi erään joulun alla bioöljyt koneisiinsa, jotta sopimus yhtiön kanssa pystyi jatkumaan. Tammikuussa alkoivatkin sitten mittavat remontit. Pumput menivät rikki, letkut jumittuivat ja hapertuivat. Jäätynyttä bioöljyä hakattiin petkeleillä irti. Kokeilusta tuli kymmenien tuhansien markkojen tappiot konetta kohden, eikä ölynvaihtoon pakottaneelta yhtiöltä tullut penninkään korvausta yrittäjälle.

Selkeä työnjako

Yksi erittäin tärkeä osa-alue koneyrittämisessä, jota sekä Sinikka että Tapani Lievonen korostavat, on asiansa osaavan tilioimiston löytäminen. Säännöt, verot sun muut pykälät muuttuvat kaiken aikaa. Tähän työhön tarvitaan ammattilaisia, jotka osaavat ennakoida tulevaa ja antaa yrittäjälle hyviä vinkkejä taloudenpitoon.

Lievosen yrityksen työmaat olivat pääasiallisesti harvennuksia. Yksi yhteinen piirre leimikoilla oli, harvennukset olivat lähes aina myöhässä. Metsänomistaja kenties odottaa, että puu kasvaisi ja sitten voisi saada edes hieman myyntipuuta. On kuitenkin muistettava, että yritystoiminnassa kaikesta toiminnasta ei saa rahaa ja etenkin ensiharvennus on lähinnä investointi tulevaisuuteen.

Nykyään Tapani on jo eläkkeellä, mutta tekee konehommia harrastuksena.

Tapanin kokemuksen mukaan ensiharvennuksen puut pitäisi ottaa energiapuuksi. Massapuun erillään pitäminen teettää liian paljon työtä. - Meillä Rautavaaran kunnassa on ymmärretty kotimaisen energian arvo. Kunnan lämpöosuuskunta hoitaa Rautavaaran keskustan lämmityksen 2,5 megawatin hakekattilalla. Kaikki ovat tyytyväisiä vajaan viisi vuotta toimineeseen laitokseen, eikä ihme. Osakkaat saavat Suomen halvinta kaukolämpöä, heittää Tapani Lievonen lopuksi.